

PROGRAMMA

- 09:30 uur**   **Ontvangst met koffie/thee**
- 10.00 uur**   **Welkomstwoord door Gerard Hermans en een korte inleiding door Rob Steinbuch over de opzet en de bedoeling van de vier conferenties.**
- 10.20 uur**   **Muzikale activiteit**
- 10.35 uur**   **Voordracht door Jaap Sijmons:
*Het christelijk denken in Rudolf Steiners 'Filosofie van de vrijheid'.***
- 11.20 uur**   **Muzikale activiteit en korte loop pauze**
- 11.45 uur**   **Miniatuurtjes**
- 12.15 uur**   **Lunchpauze**
- 13.45 uur**   **Voordracht door Christine Gruwez:
*Over de opstanding in het denken en Rudolf Steiner als tijdgenoot.***
- 14.45 uur**   **Muzikale activiteit**
- 15.05 uur**   **Theepauze**
- 15.30 uur**   **Voordracht door Ron Dunselman:
*De 'Filosofie van de vrijheid' als levensboek.***
- 16.00 uur**   **Forumdiscussie met de sprekers**
- 16.35 uur**   **Muzikale activiteit**
- 17.00 uur**   **Afsluiting door de dagvoorzitter**

Jaap Sijmons

Het christelijk denken in Rudolf Steiners 'Filosofie van de vrijheid'.

In een zuiver materialistisch wereldbeeld heeft vrijheid als de autonomie van het individu geen bestaansrecht. Het denkende individu behoort echter net zo tot de wereld als de materiële verschijnselen. Om het geestelijke leven te vatten, moet het denken zich niet spiegelen aan de buitenwereld, maar zichzelf, en daarmee de geest, bewust worden. Deze grondtrek van de Filosofie van de Vrijheid, dit opstandingsmotief, doortrekt het gehele werk en verleent er een christelijke signatuur aan. *Jaap Sijmons (1959) is advocaat, promoveerde op de filosofische methode van Rudolf Steiner en is thans tevens hoogleraar in het gezondheidsrecht aan de Universiteit Utrecht.*

Christine Gruwez

Over de opstanding in het denken en Rudolf Steiner als tijdgenoot.

Het denken dat we ontdekken en ons eigen kunnen maken dankzij de 'Filosofie van de Vrijheid' is een denken dat niet op de eerste plaats op de inhoud van het denken is gericht. Niet wát ik denk, maar hoe ik denk, is waar het om gaat. Tegen de achtergrond van de historische periode waarin de 'Filosofie van de vrijheid' ontstond, een tijdperk van een principieel theoretisch materialisme, kunnen we de impuls van de 'Filosofie van de vrijheid' zien als een "opstanding van het denken" gelijktijdig met een historisch "materialistisch worden van het denken". Hoe we deze weg, door Rudolf Steiner gebaad, in onze tijd verder kunnen afleggen is de grote vraag. Hoe kan Rudolf Steiner onze tijdgenoot zijn? *Christine Gruwez (1942) is filosofe en Irankenner. Voordrachten en seminars in en buiten Europa. Reizen naar het Nabije en Midden Oosten. Thema's: o.a. Christendom en Islam, Manicheïsme.*

Ron Dunselman

Over de 'Filosofie van de vrijheid' als levensboek.

De 'Filosofie van de vrijheid' is niet alleen een boek om te bestuderen, het is ook een boek om te leven. Hoeveel zinnen kun je in de 'Filosofie van de vrijheid' niet vinden die je tot diep in de ziel raken? Dit boek was voor Rudolf Steiner een levensboek in de zin dat hij in de praktijk bracht, in de wereld bracht, wat hij in het boek in gedachtevorm weergeeft. Kan de 'Filosofie van de vrijheid' ook voor ons een levensboek worden? *Ron Dunselman (1945) is sinds 1996 voorzitter en secretaris-generaal van de Antroposofische Vereniging in Nederland. Voordien was hij werkzaam bij Arta.*

De muzikale activiteiten worden begeleid door Annet Lans

De muzikale intermezzi – met begeleiding op piano – hebben o.a. als doel de lezingen te versterken en te illustreren. Het publiek beleeft de muziek in verschillende lagen en komt zelf in actie; op het einde van de dag voert het publiek zelf een lied uit. *Annet Lans, muziekdocent en zangeres in het Nederlands kamerkoor, zal in vier kleine sessies de toehoorders van de conferentie laten zingen. Ze zal zelf ook liederen ter gehore brengen.*

Inleiding: Rob Steinbuch

Miniatuurtjes: Gerard Hermans, Matthias Veltkamp

Dagvoorzitter: Gerard Hermans

Praktische gegevens:

Plaats: Antropia, Cultuur- en congrescentrum, Hoofdstraat 8, Driebergen

Datum: 13 november 2010

Kosten: € 60,-, incl. koffie en thee; lunch € 16,10

Indien de deelnemersbijdrage een bezwaar is, kunt u een gemotiveerd schriftelijk verzoek indienen bij AViN, Boslaan 15, 3701 CH, Zeist

Aanmelding: Bij voorkeur via de website: www.antroposofie.nl onder het kopje 'Actueel'. Of schriftelijk (met volledige adresgegevens!): AViN, Boslaan 15, 3701 CH, Zeist

Inlichtingen:

Gerard Hermans: tel. 020-4284745, hermans.gerard@gmail.com

Kitty Steinbuch: tel. 0343-512491, steinb@dds.nl

Deze conferentie is de eerste in een reeks van vier die in de komende jaren in november door de Antroposofische Vereniging in Nederland worden georganiseerd over *de christologische grondslagen van het werk van Rudolf Steiner*.

Achtereenvolgens gaat het om de christologische grondslagen van:

- De 'Filosofie van de vrijheid' 13-11-2010
- De 'Wetenschap van de geheimen van de ziel' 19-11-2011
- Het Eerste Goetheanum 10-11-2012
- De Kerstbijeenkomst van 1923/24 9-11-2013

Zij sluiten aan bij de vier conferenties die in de afgelopen vier jaar in het Goetheanum zijn gehouden over dezelfde thema's.

Vrijheid en Liefde in de Filosofie van de vrijheid

**Zaterdag 13 november 2010
Cultuur- en Congrescentrum Antropia
Driebergen**

Antroposofische Vereniging in Nederland